

«Харківщина — відома та не дуже відома»: мандрівки Слобожанщиною клубу «Патріот» в 2015 році

Зацікавленість історичним минулим і сьогоденням своєї «малі» Батьківщини, її культурою, діями відомих земляків та історією повсякденності, об'єднала допитливих туристів краєзнавчо-туристичного клубу «Патріот» у мандрівки 2015 року. Перша вилазка - «Визначні місця Слобожанщини» відбувалась на території історико-археологічного музею-заповідника «Верхній Салтів», а друга - «Світ не пізнаєш, не знаючи краю свого» була здійснена за маршрутом с. Знаменка – с. Берестовенька – м. Красноград.

Розробляючи програму подорожей, завжди намагаєшся з'ясувати основні моменти: чи дізнаємось і побачимо «щось нове», чи буде там дійсно на «що» подивитись та в якому вигляді все збереглося? Отож, не марнуючи час на пусті балачки і сидіння перед телевизором, 7 листопада дружньою компанією ми вирушили у подорож цікавими куточками Харківщини. Всі побоювалися поганої погоди, але природа нас не підвела, і весь день супроводжувало сонечко, а головне - гарний настрій.

Переїзди від одного пункту нашої подорожі до іншого були наповнені

змістовними розповідями екскурсовода Валентини Миколаївни Жилки. Так, звичайно, ми не побачили «перлин світової спадщини», але нам пощастило з цікавими співрозмовниками, закоханими у свою справу - справжніми краєлюбцями.

Перша зупинка була на Баварії, де в мальовничому куточку, який має назву Липовий гай, при Свято-Вознесенському Храмі розташований храм Святої Рівноапостольної Марії-Магдалини. Цей об'єкт не входив до програми мандрівки, але ми не пошкодували про те, що заїхавши сюди, на власні очі побачили шедевр дерев'яної архітектури Харкова. Ця споруда є унікальною тим, що вона була побудована з чистої карпатської деревини без єдиного залізного цвяха. На Харківщині, а також на більшості територій Східної України дуже рідко зустрічаються церкви дерев'яного типу. Недарма ж кажуть що, краще один раз побачити, аніж сто разів почути...

Друга зупинка була в селі Знамянка Нововодолажського району. Нас зустрів директор будинку культури Жигелій Володимир Леонтійович. Це дуже розумна та мудра людина - істо-

*«Землиці дар зберігати -
Барвисте ошатне вбрання.
Не йти по землі навмання,
А бачити кожну стеблину,
У серці нести Україну!»*

рик, краєзнавець... Одним словом неперевершений майстер своєї справи, який вміє так образно, наповнено розповісти про історичні факти, постаті, що ти вже зримо уявляєш їх поруч із собою. Володимир Леонтійович, по-перше, звернув увагу на ліс перед Знамянкою (історична назва «Івани»), де знаходиться фрагмент валу Української оборонної лінії 17 століття. Частина валу була принесена в жертву радянським врожам, перетворившись на розорані поля. Проте, з іншої сторони лісу, дорогою на Знамянку - вал добре зберігся і можна було уявити картину стародавніх часів, коли наші славні предки обороняли ці землі і Муравський шлях від набігів кримських татар та інших розбійників.

Далі він продовжив розповідь в музеї про зібрані експонати, що відображають історію села від першого заселення до подій Жовтневої революції, Великої Вітчизняної війни та сучасності.

Потім ми здійснили прогулянку залишками дворянського маєтку, що належав Дуніним-Барковським, а на початку ХІХ – Шидловським, родичам Дуніних. Обидві родини були відомі далеко за межами Харківської губернії, а представники цих родів, як наголошується в «Загальному гербовнику дворянства Російської імперії», служили в різних чинах. За деякими даними, у Знамянці знаходився мавзолей - усипальниця роду Шидловських. У радянські часи практично все тут було знищено. Збережений будинок маєтку графа Дуніна-Барковського, подальша іронія історії перетворила на Знамянську початкову школу, дитячий садок - сьогодні занесений до реєстру архітектурних пам'яток ХVІІ сторіччя.

Також нам вдалось побачити Храм на честь ікони Божої Матері «Знамення», побудований у 1771 році на кошти майора І.М. Дуніна, а потім у 1830 році перебудований поміщиками Шидловськими. В 1933 році він був закритий, а в 1943 р. - повністю зруйнований. Нині існуючий храм було відновлено в іншому місці у 1999 р., де щорічно 10 грудня в Знам'янці відбувається престольне свято на честь ікони Божої Матері «Знамення».

У храмі знаходиться декілька стародавніх ікон, а на території - могила Івана Дуніна та Пам'ятний Хрест жертвам голодомору 1932- 1933 років. Було дуже сумно від думки, як швидко ми нищимо минуле, нічого не створюючи натомість. І як добре, що є люди, які збирають, відновлюють та дбайливо зберігають історію, намагаючись передати наступним поколінням.

Залишивши Знам'янку, ми вирушили до села Берестовенька, де мали змогу побачити чудовий дерев'яний Свято-Покровський храм: п'ятикупольний з дзвіницею, зведений у 1912 році. В 30-ті роки купола було демонтовано, дзвіниця розібрана, а храм перетворили на клуб. В часи Великої Вітчизняної війни окупанти використовували будівлю в якості стайні. Після реставрації в 1991 році храм став таким, яким він був у 20-ті роки. Тут відбулася у нас філософська розмова з настоятелем, протоієреєм Володимиром Гордійовичем. Всі бажаючі мали змогу помолитися у храмі та залишити молитовні записки.

Оскільки після с. Берестовеньки нас зустрічав Красноград, звісно, мова йшла про це місто, але дуже швидко стемніло і ми, на жаль, не змогли з вікон автобуса оглянути вулиці, пам'ятки міста та залишки Більовської фортеці.

Багато з нас здивував Красноградський краєзнавчий музей, що налічує 40 експозиційних залів, загальною площею понад 2500 кв. м. За виставковою площею – це один з найбільших музеїв України в сільській місцевості та один із найстаріших на Харківщині.

Музей розташований в історичній будівлі в центрі міста, де в 1922 році відбулося його відкриття. Ініціатором заснування був відомий живописець, фольклорист і етнограф Порфирій Денисович Мартинович. Вже наприкінці 1920-х років у музеї було близько 7 тисяч експонатів, а книгозбірня налічувала 5 тисяч томів. Пізніше до основної будівлі музею добудували приміщення, де у вересні 1982 року була відкрита

картинна галерея, центром якої стала колекція П.Д. Мартиновича.

Сьогодні експозиція художньої галереї займає 24 зали, ще 16 залів відведені під краєзнавчий відділ. У фондах музею зберігається більше 32 тисяч музейних предметів, а експонується тільки 8 тисяч. У наш час Красноградський районний краєзнавчий музей носить ім'я свого засновника — П. Д. Мартиновича, і є значним осередком культури й науки міста та району.

Ми оглянули зали картинної галереї (щодо стилістики картин – то більшість «соцреалізм»), зали природи та історичної тематики з цікавими темами експозицій: історія будівництва Української укріплінії, історія геологорозвідкувань на Красноградщині та ін..

Дорогою додому довелось ще раз переконатися, що подорожі – річ

корисна і цікава для тих, у кого є бажання не зациклюватися на одноманітності буднів.

Одна з наших туристок розповіла мені, а я дуже зраділа тому, що її онука виявляє бажання з нами подорожувати та весь час запитує: «Куди ми поїдемо іншим разом?»

Тож з кожним роком життя, все більш відчуваєш, наскільки важливим є знання історії рідного краю, відчуття національної гідності, спілкування з добрими та щирими людьми. Час минає, і щоб дуже важливе не проходило повз нас, відкладайте буденні справи та відкривайте для себе Україну...

*КІРЄЄВА Світлана,
керівник краєзнавчо-туристичного клубу «Патріот».*